

Nr 26

Lagutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979), m. m. ämte motion.

Propositionen

Genom en den 5 november 1971 dagtecknad proposition, nr 178, har Kungl. Maj:t, under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga de vid propositionen fogade förslagen till

1. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979),
2. lag om ändring i lagen (1971: 494) om exekutiv försäljning av fast egendom,
3. lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),
4. lag om ändring i lagen (1970: 741) om statlig lönegaranti vid konkurs,
5. lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en omkastning av företrädesordningen i konkurs så att inteckningar i fast egendom får företräde framför löne- och pensionsfordringar. Förslaget har möjliggjorts av den nyligen genomförda reformen med statlig lönegaranti vid konkurs. I samband härmed föreslås en höjning av det maximala beloppet för betalning enligt den statliga lönegarantin. Detta utgör f. n. summan av fyra basbelopp enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring. Det senast bestämda basbeloppet uppgår till 6 900 kr. Enligt förslaget skall beträffande lönefordringar och förfallna pensionsfordringar maximibeloppet utgöra summan av fem basbelopp och fordringar på framtida pension utgå utan någon beloppsbegränsning. Förstärkningen av löneskyddet antas inte behöva påverka lönegarantiavgiftens storlek inom överskådlig tid.

Motion

Med anledning av propositionen har väckts en motion, 1971: 1635, av herr Levin (fp), vari hemställs att riksdagen skall som sin mening ge Kungl. Maj:t till känna vad som anförts i motionen.

Motionären framhåller att fastighetsinteckningarnas ställning försvagades genom att riksdagen i maj 1971 antog lagen om anställningsskydd för vissa äldre arbetstagare. I lagen förlängdes uppsägningstiderna för dessa arbetstagare, vilket innebar att löneprivilegiet vid konkurs utvidgades. Motionären anser det nu rimligt att staten avstår från att göra sina genom inträde i löneborgenärernas ställe uppkomna fordringar gällande i konkurs, som påbörjats under tiden från nämnda lags ikraftträdande fram till förevarande lags ikraftträdande den 1 januari 1972, för den händelse kreditgivare eller borgensmän härigenom gör förluster som har sin grund i utvidgningen av löneprivilegiet.

Lagförslagen

har följande lydelse.

1 Förslag till**Lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979)**

Härigenom förordnas, att 11, 16 och 17 §§ förmånsrättslagen (1970: 979) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***11 §**

Allmän förmånsrätt följer där-
efter med arbetstagares fordran
på sådan lön eller annan ersätt-
ning på grund av anställningen
som ej förfallit till betalning ti-
digare än ett år innan konkursan-
sökningen gjordes och på lön eller
ersättning under skälig uppsäg-
ningstid, högst sex månader. Har
lönefordran som förfallit tidigare
varit föremål för tvist, gäller för-
månsrätten, om talan väckts eller
sådan förhandling som föreskrives
i kollektivavtal begärts inom sex
månader från förfallodagen och
konkursansökningen följt inom
sex månader från det att tvisten
blivit slutligt avgjord. I fråga om
semesterlön eller semesterersätt-
ning som är intjänad innan kon-
kursansökningen gjordes, gäller
förmånsrätten vad som står inne
för det löpande och de närmast
föregående två kvalifikationsåren.

Allmän förmånsrätt följer där-
efter med arbetstagares fordran
på sådan lön eller annan ersätt-
ning på grund av anställningen
som ej förfallit till betalning ti-
digare än ett år innan konkursan-
sökningen gjordes och på *sådan*
lön eller ersättning under *skälig*
uppsägningstid, högst sex måna-
der, *som överstiger inkomst vilken*
arbetstagaren under tid som lönen
eller ersättningen avser förvärvat
eller uppenbarligen borde ha kun-
nat förvärva i annan anställning,
genom uppdrag eller genom egen
förvärvsverksamhet. Har löne-
fordran som förfallit tidigare än
ett år innan konkursansökningen
gjordes varit föremål för tvist,
gäller förmånsrätten, om talan
väckts eller sådan förhandling
som föreskrives i kollektivavtal
begärts inom sex månader från
förfallodagen och konkursansök-
ningen följt inom sex månader
från det att tvisten blivit slutligt
avgjord. I fråga om semesterlön
eller semesterersättning som är
intjänad innan konkursansökning-
en gjordes, gäller förmånsrätten
vad som står inne för det löpande
och de närmast föregående två
kvalifikationsåren.

Förmånsrätt enligt första stycket följer även med fordran på pension
vilken tillkommer arbetstagare eller dennes efterlevande för högst ett år
innan konkursansökningen gjordes och nästföljande sex månader. För-

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

månsrätten gäller även i fråga om pension, som intjänats hos föregående arbetsgivare, om gäldenären övertagit ansvaret för pensionen under de betingelser som anges i 23 och 26 §§ lagen (1967: 531) om tryggande av pensionsutfästelse m. m.

Om gäldenären är näringsidkare, skall arbetstagare, som själv eller jämte närstående ägde väsentlig andel i företaget och som hade väsentligt inflytande över dess verksamhet, eller hans efterlevande ej ha förmånsrätt enligt denna paragraf för lön eller pension. Vad som sagts nu gäller även om gäldenären är juridisk person utan att vara näringsidkare.

16 §

Fordran med allmän förmånsrätt enligt 10 eller 11 § uttages, om det behövs, före fordringar med särskild förmånsrätt i lös egendom enligt 4 § andra eller tredje stycket, 5 eller 8 §. Vad som uttages på detta sätt skall, när det finns särskilda förmånsrätter i olika egendomsgrupper, fördelas på grupperna i förhållande till den köpeskillning som erhållits för varje grupp.

Brist som därefter kvarstår uttages vid exekutiv försäljning av gäldenärens fasta egendom eller tomträtt med företräde, framför inteckning eller fordran med förmånsrätt på grund av utmätning. Finns två eller flera fastigheter eller tomträtter i konkursboet, skall vad som sammanlagt behöver uttagas om möjligt fördelas på fastigheterna eller tomträtterna i förhållande till de köpeskillningar som erhållits för dem.

17 §

Fordran med allmän förmånsrätt enligt 12 § uttages, om det behövs, före fordringar med särskild förmånsrätt i lös egendom enligt 4 § tredje stycket, 5 eller 8 §. Härvid äger 16 § första stycket andra punkten motsvarande tillämpning.

Fordran med allmän förmånsrätt enligt 12 § uttages, om det behövs, före fordringar med särskild förmånsrätt i lös egendom enligt 4 § tredje stycket, 5 eller 8 §. Härvid äger 16 § andra punkten motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971: 494) om exekutiv försäljning av fast egendom

Härigenom förordnas, att 21 och 25 §§ lagen (1971: 494) om exekutiv försäljning av fast egendom skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §

Sökanden, ägaren samt kända innehavare av fordringar och rättigheter som bör iakttagas vid auktionen skall i god tid särskilt underrättas om denna. *Innehavare av fordran med förmånsrätt enligt 10 eller 11 § förmånsrättslagen (1970: 979) behöver dock ej underrättas särskilt.*

Sökanden, ägaren samt kända innehavare av fordringar och rättigheter som bör iakttagas vid auktionen skall i god tid särskilt underrättas om denna.

Har anslutning enligt 13 § ägt rum, skall underrättelse därom ske enligt första stycket.

25 §

I sakägarförteckningen upptages, förutom exekutionsfordringen,

1. fordran som skall utgå med förmånsrätt enligt 6 § 1 eller 7 § 1 eller 2 förmånsrättslagen (1970: 979) och som förfaller till betalning senast den tillträdesdag som anges i 36 §,

2. fordran som är förenad med panträtt i fastigheten,

3. nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft som besvärar fastigheten, om rättigheten är inskriven eller grundar sig på skriftlig handling som är tillgänglig, dock ej rättighet av beskaffenhet att skola bestå oavsett fastighetens försäljning,

4. kostnaden för förfarandet.

Om fastigheten hör till konkursbo, upptages även arvode och annan kostnad för fastighetens förvaltning under konkursen *samt fordran som skall utgå ur fastigheten med förmånsrätt enligt 10 eller 11 § förmånsrättslagen.*

Om fastigheten hör till konkursbo, upptages även arvode och annan kostnad för fastighetens förvaltning under konkursen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

3 Förslag till

Lag om ändring i konkurslagen (1921: 225)

Härigenom förordnas, att 70 och 71 §§ konkurslagen (1921: 225) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

70 §¹

Finnes i boet fast egendom, äge förvaltaren hos vederbörande myndighet begära försäljning därav i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom. Egendomen må jämväl säljas i annan ordning, så framt förvaltaren finner det för boet fördelaktigare och rättens ombudsman till försäljningen lämnar bifall; vägrar han bifall, begäre förvaltaren borgenärernas samtycke. När det lämpligen kan ske, skall förvaltaren inhämta gäldenärens mening beträffande försäljningen.

Har auktion å fast egendom, som hör till boet, hållits i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom utan att försäljning kommit till stånd, må förvaltaren underlåta att vidtaga ytterligare åtgärder för egendomens försäljning. Har auktion i nyssnämnda ordning ej ägt rum, men föreligger anledning till antagande, att sådan auktion ej kommer att leda till försäljning, äge förvaltaren med samtycke av ombudsmannen underlåta att föranstalta om egendomens avyttrande, där de borgenärer som i konkursen bevakat fordringar, vilka skola utgå med särskild förmånsrätt *eller bättre rätt* ur egendomen, samtycka därtill.

Har auktion å fast egendom, som hör till boet, hållits i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom utan att försäljning kommit till stånd, må förvaltaren underlåta att vidtaga ytterligare åtgärder för egendomens försäljning. Har auktion i nyssnämnda ordning ej ägt rum, men föreligger anledning till antagande, att sådan auktion ej kommer att leda till försäljning, äge förvaltaren med samtycke av ombudsmannen underlåta att föranstalta om egendomens avyttrande, där de borgenärer som i konkursen bevakat fordringar, vilka skola utgå med särskild förmånsrätt ur egendomen, samtycka därtill.

Varder auktion å boets fasta egendom utsatt att hållas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom, åligge det förvaltaren att före bevakningssammanträdet avlämna behållning, som under konkursen av egendomen uppkommit. Behållning som ej avlämnas före bevakningssammanträdet skall, om egendomen säljes, avlämnas före tillträdesdagen och i annat fall innan slututdelning i konkursen sker.

Förvaltaren skall även senast vid bevakningssammanträde för auktion på fast egendom anmäla arvode, annan kostnad och i konkursen bevakade fordringar som

Förvaltaren skall även senast vid bevakningssammanträde för auktion på fast egendom anmäla arvode, annan kostnad och i konkursen bevakade fordringar som

¹ Senaste lydelse 1971: 498.

Nuvarande lydelse

böra beaktas vid egendomens försäljning. *I den mån det är påkallat skall han också i ärendet föra talan för borgenärer som ha förmånsrätt enligt 10 eller 11 § förmånsrättslagen (1970: 979).* Förvaltaren skall genom brev underrätta borgenär om anmälan som han gör *eller yrkande som han framställer* på dennes vägnar.

Föreslagen lydelse

böra beaktas vid egendomens försäljning. Förvaltaren skall genom brev underrätta borgenär om anmälan som han gör på dennes vägnar.

71 §¹

Vill förvaltaren efter första borgenärssammanträdet låta försäljning av lös egendom, som icke sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse, äga rum annorledes än å auktion, begära samtycke därtill av rättens ombudsman eller, om han vägrar, av borgenärerna. Innan ombudsmannen meddelar sitt beslut, skall han höra gäldenären, där det lämpligen kan ske.

Lös egendom, vari borgenär har panträtt eller annan särskild förmånsrätt, må ej i något fall utan hans samtycke säljas annorledes än å auktion, så framt hans rätt är av försäljningen beroende.

Samtycke som avses i första och andra styckena fordras icke, när förvaltaren vill genom fondkommissionär sälja på fondbörs noterat värdepapper till gällande börspris. Samtycke enligt andra stycket fordras ej heller för försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

Skall helt fartyg eller gods i fartyg säljas, äge förvaltaren, där fartyget finnes å ort inom riket, begära försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom. Är fartyg, som skall säljas, in-tecknat för gäld, må det ej säljas annorledes än utmättningsvis, med mindre in-teckningshavare, vilkens fordran ej kan till fullo gäldas, likväl samtycker till försäljningen samt, om fartyget inköpts av annan, för in-teckningens dödande avlämnar in-teckningshandlingen till den, som utses av honom och köparen.

Är fråga om försäljning av luftfartyg eller av in-tecknade reservdelar till sådant fartyg och finnes egendomen inom riket, skall vad i 70 § första och andra styckena sägs äga motsvarande tillämpning. Vill förvaltaren, ehuru auktion ej ägt rum i den ordning som för utmätt sådan egendom är stadgad, med ombudsmannens samtycke underlåta att föranstalta om egendomens avyttrande, skall dock därtill lämnas tillstånd av de borgenärer, som i konkursen bevakat fordran, för vilken egendomen på grund av in-teckning häftar eller med vilken är förenad luftpanträtt i egendomen eller varmed följer rätt att såsom säkerhet kvarhålla egendomen eller förmånsrätt enligt 10 eller 11 § förmånsrättslagen (1970: 979). Gods i luftfartyg skall säljas i samma ordning som gods i sjögående fartyg.

Skall gäldenären tillkommande rätt till andel i in-teckning som belastar hans luftfartyg eller till sådant fartyg hörande reservdelar säljas, låte förvaltaren innan försäljning sker anskaffa särskild in-teckningshandling

¹ Senaste lydelse 1971: 498.

Nuvarande lydelse

Å det gäldenären tillkommande beloppet, där laga hinder däremot icke möter. Skall försäljning ske av inteckningshandling, som innehaves av gäldenären och för vilken han är personligen ansvarig, vare förvaltarens pliktig att, där ej gäldenären medgiver, att handlingen må försälgas med bibehållande av hans ansvarighet, förse handlingen med påskrift, varigenom gäldenären frikallas från ansvarighet.

Bestämmelserna i 70 § sista stycket äga motsvarande tillämpning, när gäldenären tillhörig lös egendom under konkursen skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom. *Vad där sägs om talan för borgenärer gäller även borgenärer som ha förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen.*

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna i 70 § sista stycket äga motsvarande tillämpning, när gäldenären tillhörig lös egendom under konkursen skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom. *I sådant fall skall förvaltaren dessutom, i den mån det är påkallat, i ärendet föra talan för borgenärer som ha förmånsrätt enligt 10, 11 eller 12 § förmånsrättslagen samt genom brev underrätta borgenär om yrkande som han framställer på dennes vägnar.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Övergångsbestämmelserna till lagen (1971: 498) om ändring i konkurslagen (1921: 225) gäller i tillämpliga delar.

4 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1970: 741) om statlig lönegaranti vid konkurs**

Härigenom förordnas, att 2 § lagen (1970: 741) om statlig lönegaranti vid konkurs skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Betalning enligt garantin utgår för *lönefordran* som har förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § *handelsbalken* och för *pensionsfordran* som har förmånsrätt enligt 17 kap. 4 eller 6 a § *samma balk*. Med *lönefordran* jämställs *fordran på skadestånd som avses i 17 kap. 4 § handelsbalken*.

Föreslagen lydelse

2 §¹

Betalning enligt garantin utgår för *sådan fordran på lön eller annan ersättning* som har förmånsrätt enligt 11 § *förmånsrättslagen* (1970: 979) och för *fordran på pension* som har förmånsrätt enligt 11 eller 12 § *samma lag*.

¹ Senaste lydelse 1971: 201.

Nuvarande lydelse

Har arbetstagare på grund av fordran som avses i första stycket ansökt om gäldenärens försättande i konkurs, utgår betalning även för kostnaden härför och, om konkursen avskrivits enligt 185 § konkurslagen (1921: 225), för kostnad som arbetstagaren ålagts att utge enligt 188 § samma lag.

Betalning enligt garantin utgår för varje arbetstagare med sammanlagt högst ett belopp som motsvarar fyra gånger det vid tiden för konkursbeslutet gällande basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring.

Föreslagen lydelse

Beträffande fordran med förmånsrätt enligt 11 § förmånsrättslagen gäller garantin för varje arbetstagare högst ett belopp som motsvarar fem gånger det vid tiden för konkursbeslutet gällande basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

I fråga om konkurs på grund av ansökan som gjorts före ikraftträdandet, gäller 2 § första stycket i sin äldre lydelse.

Beträffande fordran som gjorts eller kunnat göras gällande i konkurs, i vilken beslut om egendomsavträde meddelats före ikraftträdandet, gäller 2 § tredje stycket i sin äldre lydelse.

5 Förslag till**Lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1)**

Härigenom förordnas, att 3 § sjölagen (1891: 35 s. 1) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Har den, för vars räkning fartyg bygges, för byggnadens verkställande givit eller utfäst sig att giva varvsägaren eller byggmästaren förskott av penningar eller byggnadsämnen, äge han, när avhandling därom upprättats, att låta den intagas, *om byggnaden verkställs i stad med rådhusrätt, i rådhusrättens protokoll och eljest i protokollet hos närmaste rådhusrätt.* Han njuter sedan förmånsrätt enligt 4 § andra stycket förmånsrättslagen (1970: 979).

Föreslagen lydelse

3 §¹

Har den, för vars räkning fartyg bygges, för byggnadens verkställande givit eller utfäst sig att giva varvsägaren eller byggmästaren förskott av penningar eller byggnadsämnen, äge han, när avhandling därom upprättats, att låta den intagas *i protokollet hos Stockholms tingsrätt.* Han njuter sedan förmånsrätt enligt 4 § andra stycket förmånsrättslagen (1970: 979).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

¹ Senaste lydelse 1970: 983.

Utskottet

För närvarande och fram till utgången av år 1971 bestäms den ordning i vilken borgenärer vid konkurs har rätt till betalning enligt 17 kap. handelsbalken. Från och med den 1 januari 1972 gäller förmånsrättslagen (FörmL). Man skiljer mellan särskilda och allmänna förmånsrätter. Särskild förmånsrätt belastar endast viss bestämd egendom medan allmän förmånsrätt i princip gäller i all gäldenärens egendom. Som exempel på särskild förmånsrätt kan nämnas fastighetsinteckning (6 § FörmL). Allmän förmånsrätt följer med löne- och pensionsfordringar (11 § FörmL). Lönefordringar och förfallna pensionsfordringar har en mycket framskjuten förmånsrätt, det s. k. *löneprivilegiet*. Även fordringar på framtida pension utgår i viss utsträckning med förmånsrätt. Fordran enligt löneprivilegiet skall i första hand uttas ur egendom, som ej är föremål för särskild förmånsrätt, och därefter ur lös egendom, som är föremål för sådan förmånsrätt (15 och 16 §§ FörmL). Brist som därefter kvarstår får uttas i gäldenärens fasta egendom före inteckning.

Trots den framskjutna förmånsrätten i konkurs har arbetstagarnas löneskydd varit ofullständigt. För att åstadkomma en förstärkning av löneskyddet antog riksdagen år 1970 lagen om statlig lönegaranti vid konkurs, vilken trädde i kraft den 1 januari 1971. Lönegarantilagen innebär att staten svarar för betalning av arbetstagares fordran hos arbetsgivare som försatts i konkurs. De fordringar som omfattas av garantin är sådana löne- och pensionsfordringar som har förmånsrätt i konkursen. Betalning utgår för varje arbetstagare med visst maximalt belopp. Maximalt garantibelopp var ursprungligen summan av tre basbelopp enligt lagen om allmän försäkring men är efter lagändring, som trädde i kraft den 11 juni 1971 — i samband med införandet av lag om anställningsskydd för vissa äldre arbetstagare — (SFS 1971: 201, InU 1971: 18), summan av fyra sådana basbelopp. Det nu gällande basbeloppet är 7 100 kronor. Staten inträder i fråga om utbetalat garantibelopp i arbetstagarens rätt mot konkursgäldenären. Lönegarantin finansieras genom arbetsgivaravgifter.

Frågan om förhållandet mellan löneprivilegiet och fastighetsinteckning i förmånsrättshänseende har länge varit uppmärksammas. Företrädesrätten för löneprivilegiet har sin grund i starka sociala skäl. Den har emellertid för fastighetskrediten inneburit betydande olägenheter. Sålunda medför gällande ordning osäkerhet för kreditgivarna. Även om de får aldrig så välbelägna inteckningar i säkerhet, har de inte någon möjlighet att på förhand bedöma riskerna för förlust. I flera fall har också förluster inträffat för inteckningshavarna. Förlusten kan i det enskilda fallet vara mycket betydande. I sammanhanget förtjänar att påpekas att det inte endast är banker och andra större kreditgivare,

som är inteckningshavare, utan även stiftelser och enskilda personer, som kanske inte ens känner till de risker som oberäkneligt kan aktualiseras.

Såsom departementschefen framhåller råder nu allmän enighet om att det anmärkta förhållandet helst bör avhjälpas. Problemet har dock inte gått att lösa inom förmånsrättsordningens ram. Genom införandet av den statliga lönegarantin har frågan emellertid kommit i ett annat läge. I sitt av riksdagen godkända utlåtande över propositionen med förslag till lönegarantilagen och motioner med yrkanden om kompletterande bestämmelser angående förhållandet mellan löneprivilegiet och fastighetsinteckningar anförde första lagutskottet (1LU 1970: 79) bl. a. att några delade meningar inte torde råda om att det är en betydande olägenhet att fastighetsinteckningar — t. o. m. inteckningar med bästa rätt — kan bli nödlidande på grund av att löne- och pensionsfordringar har bättre förmånsrätt. Så betydande som realkrediten är i vårt land borde den enligt utskottet i största möjliga utsträckning åtnjuta rättsordningens skydd. Genom förslaget till lönegaranti öppnade sig en möjlighet att lösa konflikten mellan löneborgenärerna och inteckningshavarna. Eftersom frågan enligt vad departementschefen anført skulle komma att upptas till fortsatt behandling ansåg utskottet det emellertid inte föreligga tillräckliga skäl att i lagen om statlig lönegaranti övergångsvis göra avsteg från gällande förmånsrättsordning.

I propositionen föreslås nu en omkastning av företrädesordningen i konkurs så att inteckningar i fast egendom får företräde framför löne- och pensionsfordringar. Detta uppnås genom att andra stycket i 16 § FörmL föreslås skola utgå. Vidare föreslås att det maximala beloppet enligt den statliga lönegarantin för betalning av lönefordringar och förfallna pensionsfordringar höjs till summan av fem basbelopp samt att fordringar på framtida pension får utgå utan någon beloppsbegränsning. Förstärkningen av löneskyddet antas inte behöva påverka lönegarantiavgiftens storlek inom överskådlig tid.

Utskottet finner det tillfredsställande att konflikten mellan inteckningshavarna och löneborgenärerna nu fått sin lösning. Med hänsyn till den betydelse som fastighetskrediten har — den fasta egendomen utgör enligt propositionen säkerhet för lån på omkring 125 miljarder kronor — är det angeläget att lagstiftningen är så utformad att fastighetspanträtten erbjuder fullgod säkerhet. Enligt utskottets mening kan detta uppnås endast om fastighetsinteckningar, såsom nu föreslås, får förmånsrätt före löneborgenärerna. Utskottet vill även uttrycka sin tillfredsställelse över de föreslagna ändringarna i lönegarantilagen. Genom att maximigränsen för den statliga lönegarantin höjs elimineras i huvudsak risken för att omkastningen i förmånshänseende mellan löneprivilegiet och fastighetsinteckningarna skall leda till minskad betalning i konkurs för vissa arbetstagare. Det föreslagna slopandet av beloppsbegränsning

begränsningen beträffande förmånsberättigade fordringar på framtida pension innebär en socialt välmotiverad förbättring av lönegarantisystemet. Dessa pensioner tillkommer nämligen arbetstagare som på grund av hög ålder inte alls eller endast ofullständigt kommer i åtnjutande av allmän tilläggspension. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet de föreslagna ändringarna i förmånsrättslagen och lönegarantilagen. Övriga lagändringar föranleder ingen utskottets erinran.

I motionen 1971: 1635 framhålls att fastighetsinteckningarnas ställning försvagades när riksdagen i maj 1971 antog lagen om anställningsskydd för vissa äldre arbetstagare. I lagen förlängdes uppsägningstiderna för dessa arbetstagare, vilket innebar att löneprivilegiet vid konkurs utvidgades. Motionären anser det nu rimligt att staten avstår från att göra sina genom inträde i löneborgenärernas ställe uppkomna fordringar gällande i konkurser, som påbörjats under tiden från nämnda lags ikraftträdande den 11 juni 1971 fram till förevarande lags ikraftträdande den 1 januari 1972, för den händelse kreditgivare eller borgensmän härigenom gör förluster som har sin grund i utvidgningen av löneprivilegiet. Motionären yrkar att vad sålunda anföras skall ges Kungl. Maj:t till känna.

Genom att uppsägningstiderna för vissa äldre arbetstagare förlängdes har dessa arbetstagare fått möjlighet att bevaka större lönefordringar i konkurs än tidigare. Arbetstagare som under uppsägningstiden lyfter lön från ny anställning är dock skyldig att vidkännas avdrag med ett häremot svarande belopp från sin förmånsberättigade utdelning i konkurs. I vilken mån de förlängda uppsägningstiderna har lett till eller kan komma att leda till förluster för inteckningshavare saknas närmare utredning om. Enligt utskottets mening kan det dock endast ha varit ett ringa antal fall där det uppkommit förluster, utöver vad som redan före den 11 juni 1971 följt av löneprivilegiets företrädesrätt. Utskottet finner inte att det föreligger skäl att ha en särskild reglering för dessa få fall. Det bör för övrigt anmärkas att, om gäldenär sätts i konkurs före den 1 januari 1972, löneborgenärerna alltså har företräde framför inteckningshavarna. Att göra inteckningshavarna i sådan konkurs skadeslösa för förluster, som skulle ha undvikits om konkursen inträffat efter nämnda dag, har inte ansetts påkallat. På grund av det anförda avstyrker utskottet motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen antager de vid propositionen 1971: 178 fogade lagförslagen;
2. att riksdagen avslår motionen 1971: 1635.

Stockholm den 8 december 1971

På lagutskottets vägnar

ERIK SVEDBERG

Närvarande: herrar Svedberg (s), Svanström (c), fröken Anderson i Lerum (s), herrar Lidgard* (m), Börjesson i Falköping (c), fru Åsbrink (s), herrar Sjöholm (fp), Winberg (m), Andersson i Södertälje (s), Israelsson (vpk), Olsson i Timrå (s), Enlund (fp) fru Nilsson i Sunne (s) och herr Olsson i Sundsvall (c).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

